

DOMBORNÝOMÁS KILÉLEGZETT FELÜLETRE

BRASNYÓ ISTVÁN

Mert hiába is futná be fátyolos, idegen tekintetként ködülte aranyozás szinte tapinthatatlanná kopott és helyenként fölsértett barnáját . . . Némi képp ugyanis ijesztőnek ható s a megszokottól teljes tömegében elűtő forma vagy külalak vetül ide, mintha előbb összegyűrt, majd fölületesen kisimított papírból hajtogatták volna; ehhez bizonyos idő múltán gondolatban mégis képes idomulni bármely ember, ha egyszer ez valójában saját maga, a tulajdon jellegzetesnek vélt vagy annak tartott lénye, voltaképpen egy eleven, már-már tüntetőtranszparenssé válva, még ha alig valamivel feltűnőbb is annál, mintha ott sem lenne. Nos, ez a pillanatnyi hollét mint váltig ható determináltság tetszhetne a leginkább kérdésesnek, vitathatónak, valójában megfontolásra érdemesnek. Az emlékezetbe vésődött hely, a soha, még föltételelesen sem elhanyagolható és földrajzilag pontosan azonosítható, tartamában kizárhatatlan hely, ahol fölrémlő elgondolásait végigélte, valakiként, másvalakiként, vagy – véglegesen és tarthatatlanul sarokba szorítottan – önmagaként, szinte hősként, meghatározott fokú azonosulással, s amit ennek fogalma fedhetne, jelen vagy múlt időben történő, hozzá való igazodással (hogy ez mihez viszonyítva történés, és mennyiben lenne igazodás), olykor lelkesnek mondható hasonulással: legfőképp erre tűnhetett mindig is alkalmasnak egész jelensége, akár valami szabadjára csatangoló médiumé – kívülről nézvést jellegtelen, miként egy, csupán a belső felületén, öblös mélyében kifestett, hatalmas keleti váza, melynek rejtve maradt ábráival, önmagában kiteljesedett világképével igazából senki sem lehet tisztában,

mintha pusztán a zománc csillogásától megtelt volna vízzel. Számos vonatkozás sejthető belőle, bizonyos szögű megvilágításban még ki is vehető, de egyáltalán hogyan, miféle módszerrel készülhetett vagy inkább komplikálódhatott már-már tökéletessé? Fölhangolt szándékú kivitelezőjének tetemes időt kellett eltöltenie benne, holdbéli árnyalaként belevetülve, kuporogva, akár egy ugyanilyen óriási selyemgubóban, és mindeközben rettenetes fantáziával megáldottan, ami szakadatlanul munkára készítette, ha a munkának ez esetben bármi jelentősége lehet, fölösleges volna ugyanis túlzott fontosságot tulajdonítani e tartós serkentésnek. Ám végül, túljutva rajta, miután végleg elfogyott körülötte a ritkuló levegő, mégiscsak kiszabadulhatott, akár lepke formájában, ahogy selyemgubóhoz illene is, mert most, íme, sehol senki. Avagy ami fölrémlik utána, az pusztán egykor színpompásan verejtékező testének visszamaradt lenyomatát mutathatja, ez lényegült tartós ábrándképpé; vagy netán épp szertezilált véredényeinek új rendszerbe fejlődött, indázó hálózatát, amelynek utóbb, a vörös izzás hőfokáig fölhevített szövevénye közül sárkánypofa vicsorít kifelé, vagyis egészen pontosan befelé, a már megélt időn túliségba, amerre ő maga még jókor ellebegett.

Most, ugyan elkésve, megfogalmazni valamiféle, szinte egész évszázadra kiterjedő meggyőződést, huzamosan állni a sarat a tévesen értelmezett, mostanra elillant szellem tovább ható, bár semmin sem munkálkodó s nem is értelmező kényszerítésével szemben, örvöngő bölcseleti magaslatot keresni ellenében, valamiféle kimúlt hordószónoki identitást – szem előtt tartva a számításba vehető történelmi példaképek terebélyes arcképcsarnokát meg maradék antik szoborgyűjteményét –, kötetlenségében behatárolhatatlan létalapot, támpontot, voltaképpen kibúvót az adott időből, a materializálódott teremtésből: valójában minduntalan a sérelmeire, szenvedéseire és súlyos krisztusi sebeire hivatkozó gyülekezetből, ebből a bódult, fokozatosan kínossá váló és többé-kevésbé inkább közönséges társaságból, amely mintha akarna valamit, csak nem képes formába önteni, mert a még időben elherdált elméletei kiperegnek az ujjai között, tehát igazából nem is akar semmit magamagán, vagyis a csödületen kívül. Ennek alapján várható, hogy a föltételezett emberiség is zömmel előbb-utóbb – kiszámítható időpontban – a tulajdon teóriáinak elefántcsonttoronyába fog kényszerülni, és hol máshol, ha nem ott fogja végezni, kiaszva, és dehidrálódott, a vízszint

csillámlásának emlékétől végsőkéig fölingerelt, mohalepte tudatán belül légneművé átlényegülten. Mert mintha valaki is többet tudhatna a másikanál, pedig aligha lehet többet tudni bármely megátalkodott individuumnál is, aki, tegyük fel, bottal a kezében épp a kertek alját járja a forróságban, mint Van Gogh *Patience Escalier* című festményén, piros zsinórú kalapos mivoltában ideiglenesen beköltözve valamely antiknak tetsző, darabos pásztorjelenetbe.

És e szellemi fölhevültség mélytudatává váló indoka mintha valami leendő függetlenedési manővernek képezné alapját, pusztán múltó elméletként, ami természetesen semmire sem hasonlít, nem olyan egyszerű itt jelenleg kötetlenül hasonlítani, bizonyára elbutulni lenne a legegyszerűbb, amikor ki-ki levetkezi magáról a veleszületett, a hosszadalmas század elejéről vagy már későbből, a századerekről származó, nemzedékek során eltolt, hagyományosnak nevezhető intelligenciáját, és Közép-Európában innentől számítva vége az emberbe beidegződött, ösztönös disztinválási készségnek, nem tart és nem öröklődik tovább, valami más lép korábbi helyébe a visszahozhatatlanul és reménytelenül kiürült agyközpontokban. A szelektív emlékezés képtelen lesz a működésre, hatalmas értelmi dugulás támad, és kezdetét veszi tartóssá válása, s e mérhetetlen agybeli trombózis hatására a nemrég történelmi egzekutor, kiguvadt szemekkel, addig-addig erősködik a színvallással, míg nem a végén maga is megkülönböztethetetlené válik a mártírtól, mint valami apostol egy tetszőlegesen beiktatott újszövetségi példázatban, már azt követően, hogy megbocsátó egyházához is időben megtért, bele egyenesen a kitért kebelébe, ódon, kongó folyosók provokálta emlékekbe, ahol annyira kedvelik az elveszettnek vélt, vetélt bárányokat, hiszen ők a tartalmas jelkép. A jelkép, amely az akol szilárd oszlopaként meghatározó tartalmat ad mindennek, amit az idők járása bekerített. Ezen az eszmei jellegű roncstelepen, miképpen ha vad ördögök szabadultak volna rá, mostantól tehát válogatás nélkül minden kapható.

Most ennek foltokban lepergett, színében húgyvérűsége utaló, diabolikusan vörös mínium festésű, reves és nomád módra futtában összeeszkábált, letűnt érvényű ideológiai rácsozattal ellátott, de végül is néptelenségre táruuló karámkapuján szeretne kifordulni, összegyűrt papírból hajtogatott testéből előtűnni disztinvált lényünk, aki mintegy költeményként szakadt fel az elméletbeni kínai váza színes, távoli bel-

világából; a mélyében egykor elült visszhang ómódian ábrázoló, álombéli szüremlése sóhajtotta valóssá, némiképp cselekvőképessé, illetve mit lehessen a cselekvőképesség rugójának tekinteni? Hogy miféle cselekedetre érez magában elhivatottságot, vagy milyenre szánja el magát? – Valami azonban kétségkívül történni kezd, előbb fények, sávozott fénylegezők magas légköri, polarizáló elhajlása, mint optikai csalódás, bár kétségtelen, hogy ezek dermedtté vált síkjában tart létezésünk, a mindigtől fogva tartó csalódásban, ebben terebélyesedik ki a tartós gyűrődésnek az a folyamata, melynek során mindenki elnyeri egyetemlegesnek számító, gyűrött papír formáját, s hozzá emberi hangjaként azt a csörtögést, mely egyéniségét onnantól számítva a leginkább jellemzi vagy kifejezi (némelyek még énekelni is képesek ezen a hangon, mások pedig épp e tonalításban kifejtett és kimagaslónak értelmezett művészi teljesítményükkel kereskednek), azontúl a tovalengő léghuzatban való mozgás kényszerét, az örökös sodródását, amely az érzések alapján bármikor képes lelkesedéssel telítődött fényű lampionként vagy közönséges hólyagként, pusztá lufiként akárkit a regényességtől átitatott levegőbe emelni. Ez ugyanolyan érzés, mintha tükörből nézne a tulajdon szájüregébe, szemét meresztve, és fejét e műveletnek a leginkább megfelelő szögbe fordítva: ennyi a dolog optimuma.

Egyszóval nyomban némi kis lebegés, kora hajnalinak vagy inkább csalóknán alkonyatinak tűnő órán, ahogyan egy falon függeszkedő, bekeretezett festmény magasságába torlódna föl, és egyszeriben árnyékává lenne az idegen arckép a mikroszkopikus repedésektől behálózott lakkozás alatt, mintha csupán ez az üvegesen tompa sík egyenetlenségektől összekaristoltt tükrű csillogása fogná vissza a képet, hogy arccal ki ne zuhanjon súlyuggatta, barokkos fonatokat futtató keretéből, ám minden alaposabb összehasonlítás mellőzésével annyi nyomban meg is állapítható, hogy kettejük között semmi értékelhető hasonlatosság sincs, nem ezen a vérvonalon haladva jutott el adott napjainkig, származott ide, tehát szemernyi esélye sem arra, hogy otthonosan érezhesse magát az általa akaratlanul kisajátított, ódon hangulatú térben, amelyben mintha régi mezei virágpor szítálna alá megsápadtan, míg a kopárrá lett mennyezetten nimfák vagy puttók táncolnak – látni pucér, kerek hasuk villanását az árnyak glóriájával és köldökük rajzolatával a Föld forgásának mentén tovasuhanó körtáncban –, de legalábbis táncoltak valaha,

jelenleg talán még megragadhatónak és rekonstruálhatónak tűnő időben, mert erre gyanakszik egyhuzamban a magára maradt és egyszerre fölzúduló, eklektikusnak is tekinthető, de mostanra épp ezért hiányos emlékezet, amelynek színe előtt fölrémlenek a mostanra összetört mozdulatok, mintha pusztán szivar füstjét lengetné tova a léghez.

Hogy mily hiánya mutatkozik itt máris az eredendő modernségnek! Pedig a lélek, ó, a lélek, annyi mindenki várva várt prédájaként szabad szárnyalásában ösztönösen arrafelé csapongana, amerre a modernség sejtelmes megfogalmazódásai tárulhatnának elé, a mostanra valamelyest megviselt, mert évszázados, de mégis zuhogó és áradó, túláradó hatású, kissé avíttas modernségé, amely elképzeléseivel végül is utolérhetetlennek vagy csupán behozhatatlannak tűnik; roppantul nagy előnyre tett szert, szinte nyomon követhetetlenül, mialatt a gondolat még mindegyre a megfejthetetlen mitológiákban igyekszik kiteljesedni, és váltig képtelen megszabadulni elaggott, mára tárgytalanná lett mítoszai fogságából, amelyeknek ősi, adózó vazallusa, hospese, őrzője, fegyvertelen familiárisa, mindinkább elsikkadva, örökletesen belegabalyodva az érvényes sztereotípiák labirintusába, hogy egyből szinte minden Minótaurosra vall és Mükénére meg Krétára, az Ariadné fonalának hosszán való örökös tévelygésre, rögtönzött leleményességre, a bikafejekre és a bikatáncosokra, az afrikai elefántagyarként nyúlánk és bronz- meg aranyveretekkel fölcicomázott szarvakra. Egyből mily ellentéte a képzeletnek és az e világi látványnak, s annak, ami a tapasztalás zugaiban, tágasabb látószögéből szemlélve – zuhatagaiban megy végbe, vagy a mára jószérével gazdátlaná lett szellem térségeiben játszódik le: kilátástalan küzdelem a magasztos utáni sóvárgásért, a kizárólag egyedi, belső forrásponthoz eléréséért a széles, egynyári kéket fölillantó teleobjektív előtt.

Eredetének indáit és liánjait magával vonzó tudatú ősemberként vagy előemberként érkezni ide, negatív hősként, pontosabban a hős negatívumaként, egyszeriben csak föltűnni, botladozva az elferdült és letöredezett járdaszegélyeken, mint afféle, múlt idők terhelt mélységeiből származó, örök ötzenhali agglegény, csontjaiban, sőt, egész csontvázán, csuklóiban a mozdulataival kiütöző, de kihevert egykori meg nem régi sérülések nyomával, hiányos fogsorral és ritkás, zilált hajjal, hegek titkosírásától tarkított és tetovált bőrrel, sarkában váltig zajló, az

éjszaka zugaiból csapatosan tolongó, láthatatlan népvándorlással, máris mintegy olyan leendő tetemként, amelyet majd senki sem lesz képes bármily tüzetes szemrevételezés után sem azonosítani: kétségtelen, hogy a mostani földkerekség bármely tetszőleges pontjára jellemző kilátásokkal, és lépteit mintha olyasféle csörtögés irányítaná, amelyet a papír folyamatos gyűrése hallat, és egész jelensége, miként már szóba került, semmi egyébire sem használható papírba lenne egészen lazán belecsmagolva, valójában hulladékpapírba.

Mintegy festőművészeti eszközökkel, bár nem a legtehetségesebben és -sikerültebben kifejezett állagú személyiség, aki, valaki ilyenként, joggal lézenghetne éjt-nap történeti képtárak elvadult, feledésnek átadott levegőjű raktáraiban akár, más korok porától beszítálan, évszázados, a nagylélegzetű festményeken dúsan vetülő megvilágításban ábrázolt személyiségek között vagy kényszeredett társaságában, azzal, hogy ha elunná a félhomályban is érvényesülő fényhatások elmélyült tanulmányozását, valamelyest lecsapkodva magáról a minden irányból örökösen szüremelő port, ki-kiszökdöshetne olykor, mivel semmiféle figyelem sem irányul rá, s ha alkalmanként bárhol meg is szólalna, nem kellene a saját nyelvén beszélnie, más nyelven pedig azt mondhatna, amit kedve tartaná vagy épp eszébe jutna, tehát hebeghetne összevissza, meglepő kifejezések tömkelegét ontva magából határtalanul, amelyek ki tudja, hol és mikor ragadhattak rá, milyen helyen olvashatta, vagy netán épp maga találta ki őket. Nyelvileg ekképpen magába zártan, és mint zárvány csupán a képzelete irányába találhat kitérőt, magának gondolhat el vagy mondhat fel szöveget, akár végeérhetetlen hömpölygésűt is, a megjegyezhetőség elméleti határáig elérőt, amelyet idővel kényessé vált nyelvérzékével belátása szerint értelmezhet. Semmi eredménnyel sem járna hasonszőrűekre, vele azonos nyelven beszélőkre, fal felé fordulva semmit sem motyogókra vadászni, kétséges kimenetellel, amikor nem lehet bizonyos abban, miszerint azok hajlandóságot érezhetnek-e magukban, hogy a feledés irányába tartó idiómájukon szót váltsanak vele, és beszéd helyett nem a hallgatást vagy az elnémulást választják-e inkább? Mert egyáltalán miről is lehetne fölborzolódtott indulatok nélkül beszélni velük? Vázolni saját, mindenki másétól úgyis merőben elütő, idegen helyzetét, vagy elősorolni nekik hosszadalmas és értelmetlen életrajzát, amelyhez mintha nem is rendelkezne elegendő

adattal, hogy terjedelmét alátámaszthassa dátumokkal, közismert évszámokkal, történelmi eseményekkel, miegymással, néhány névtől eltekintve, melyeknek a viselőire való hivatkozás az ő esetében jelenthetne-e bármi olyat, amivel, ha halványan is, de érvelnie lehetne? Hiszen úgylátva csak egy csomó jelentéktelen, statisztánál is kevesebb mellékszereplőről lehetne szó. És egyáltalán az egész szánni való habitusa: ahhoz mintha előbb tartalmilag át kellene festetnie magát, jelenségéből ihletet merítő művészre akadnia, aki egészen szárnyaló és szigorú összehatású tónusokkal szedné ráncba és tenné teátrálisabbá mint szubjektumot, és jócskán meghamisítva madárijesztő mivoltát legalább lefújná színes festékszóróval.

Tehát festékszóróval föl vitt alakban jelenne meg, miként valami fal-firka, vagy csak egyszerűen egy név, megnevezés vagy megszólítás – amilyen például a *Kis barátom* –, végül is erre jutna, Kis barátom néven bukkanva föl néhanapján, és valóságos rejtelemnek számítana, hogy vajon hol is töltheti el a többi tetemes időt. A raktárhelyiségekre senki sem gondolhatna, mivel egyszerűen nincs is róluk tudomása, kevesen érdeklődnek történelmi tárgyú festmények iránt, nemigen látogatják a képtárak állandó tárlatait, úgyhogy a raktárbeli helyzetről sem lehet fogalmuk, és így zavartalanul fennmaradhat a festmények és „Kis barátom” árnyékszerű, külön világa, az összefirkált, ma már mit sem számító, helyel-közzel alkalmi bejegyzésekkel és megjelölésekkel kicifrázott, régi, inkább hadicélokra használt térképek gyűjteményével együtt, amelyeken ujjával kedvére követheti az egykori országutak nyomvonalát, amerrefelé testi valójában sohasem járt, és ma már semmi értelme sem lenne ezeknek az elaggott időknek a genezisével foglalkozni, immár félig-meddig a mihaszna tudományosság határán, ahol semmi egyebet sem találni beteg történelmen kívül. Kis barátom e hervadt történelem szelétől fölajzva kapná magára ázott papírként csörtögő, másvilági köpönyegét, hogy máris rohanjon, tova, tova, enyhülést vagy megnyugvást keressen fölindulására, enyhülés vagy megnyugvás látszatát a forró nyárban, vízfolyásként citálva magában, majd szóról szóra hangosan recitálva valamely idevágónak tűnő, mára mindenképpen érvénytelen szónoklatot világ teremtéséről és poklok kapujáról meg még más, valaha lelkesítően hangzó fogalmakról – de azután semmi, minden marad a régiben, jobbára feltárhatatlanul és, mondhatni, tapinthatatlanul konzerválva, akár egy csődbe jutott bank ügyviteli nyilvántartása. „Vala-

mennyien fogva vagyunk általa”, ez Kis barátom lemondó véleménye, s hogy épp mi által, az már magától értetődik. „A körülmények számunkra kijelölt temetőjében élünk”: ez is egészen világosnak tűnik. Csak az sóhajthat föl ekként, akinek van fogalma a valós körülményekről s azok tartós megváltoztathatatlanságáról, miképp ha hirtelen megnövekedett volna, s úgy tekintene körül a számára szokatlan testmagasságból. Meg sem fordul azonban a fejében, hogy inkább susogó erdőben lenne a helye, nyirkos és hűvös erdei ösvényen, amelyet sötétben is fénylő nyomukkal harántirányban beirkáltak a meztelen csigák, és járás közben hallani, hogy a magas lombban miként pattannak el a hőségtől az elszáradt gallyak, mintha a talpa alatt reccsenne meg egy-egy lehullott vékony ág. Ám mi szüksége lenne ez árnyéknak árnyéokra, amely alatt talán el is enyészne, úgyhogy inkább megszárt fény az eleme, valahol ennek a határán egyensúlyozik, legalábbis minden igyekezetével arra törekszik, hogy megtalálja bizonytalan egyensúlyát, és határozott értelmet nyerjen a maga, csak általa föltételezett jelentésében, már-már fénykörében, áttetsző aurájában, bizony, Kis barátom!

Pedig mennyivel jobban tenné, ha női lábak ollózására figyelne e senki vadonában, mivel mégis ebben gyülemelhettek föl a világ valódi föloldhatatlan rejtelmek, továbbá a semmittudás és a meg nem ismerés is ezen a téren tűnhet a legkifejezettebbnek: például az éjszaka, amelyben a mai hölgyek pinája él. Mert merev nyakkal, előrebukott testhelyzetben fürkészni naphosszat a megátalkodott semmibe, mintha az lenne az egyedüli olvasmánya, innen szedné fölkapott értesüléseit, amelyeket mind lelkesebben másol, egyre csak másol az emlékezetébe, pedig semmi haszna belőlük; meg egyáltalán, miből tarthatja fenn magát, vajon minek a szalonnáján élősködhet mindeközben? Valami részleges ellátmányra mégiscsak szüksége lehet, középkori kegydíjra, avagy a régi, dúsgazdag asszonyosságok arcképéről a vászonról feszegeti le alkalomadtán az arany-medalionokat, hogy csak a helyük maradjon ott a bőrükön, meg a nyakukból mostantól üresen függeszkedő és idegszálként érzékenyre megmunkált láncuk, ekként dézsmálva meg az ásatag, fálnak fordított leleteket, miközben ő maga a róluk származó érmét használja gáláns fizetőeszközü, s ez mindaddig így fog tartani, amíg csak el nem veszi az utolsó, alkonyszínből parázsló kövű pecsétgyűrűt is az egykori magas beosztású királyi hivatalnok – akinek már a nevét sem ismerik –, miként

a kisdedeké, rózsás színűre megfestett ujjáról, miközben az váltig csak vöröslő szemmel réved az elmúlásba, távoli romantikától kupán csapottan, mint akit ezen kívül semmi más nem érdekel már, de mióta! No persze, ez csak föltételezés, okoskodás, oktan gyanúsítgatás Kis barátommal kapcsolatosan, mert ép ésszel mégiscsak fölfoghatatlan, hogy ne bizonyos jövedelem vagy hozadék reményében lakja a tulajdon asztráltestét, és legeslegbelül, a bensőjében ne lenne valamiféle fölszított távlatok megszállottja, mint aki máris a magas oltárképek fölött aeroplán fémvázaként kiterjesztett angyalszárnyak suhogását hallja, afféle halkan berregő motorzúgást, vagy legalábbis fél füllel egyhuzamban erre figyel.

Nem csekély, habár elvont tételű haszon származhatna például abból, ha Kis barátomat fölöttes szándéktól vezérelten valakik oktatására lehetne kényszeríteni: kötetlen jellegű szemináriumok sorát tartatnák meg vele, tétova érdeklődők számára, akik a közelítő este irányából lepnék meg, mielőtt kereket oldhatna előlük, mivel a meditációk oly hatalmas tárháza állhat a rendelkezésére, amely a mai időkben párját ritkítja, mert csak milyen korok gondolatmenetén rághatta eddig keresztül magát! És ha kellő formában még szavakat is találna erre, lehetőleg oly módon, hogy kirívó egyénisége a háttér homályában maradjon, s pusztán vélekedései nyerjenek alakot megfogalmazásában, ahogy egy okkultista szeánszon menne végbe mindez, szinte bekötött szemmel: valóságos Alexandriai Könyvtár lekedzhetne a tudatából, főnixmadár kihullott, újra felfénylő farktollaként libegve elő a hunyó napszak vonulása nyomán. Egy ilyen, az este mélynyomatába sajtolt kép, eredendő vázájának szent körvonalával, amelyet egy napon azonban össze fognak majd törni idegen kezek, meggondolatlanságból vagy merő virtusból, és mindez hulladék lesz, szemét lesz, a homorú felükön festett és zománcozott cserépdarabok törmeléke, s ezzel Kis barátom végleg eredetének gubója nélkül marad, csak a tárgyaltan honvágy ködölése lebeg majd át a szeme előtt a tőle függetlenedett illumináció pusztulásával, amit csupán a feledés hosszú folyamataként lenne képes megélni. „A tárgyak vége némiképp a mi végünket is jelenti” – ám e szentencia mégsem tartalmaz enyhülést a számára, mivel nem közönséges tárgyról volt itt szó, hanem a világ tárgyiasult többértelműségéről, amely véglegesen magához kötötte, és önmaga lehetséges rejtekeinek további fölkutatására serkentette.

Ekkor, gyenge öntudatra ébredve, üregéből mintegy kiöntve általa, Kis B. Ábránd végre nevének nevezve érzi vagy inkább találja magát, és arra vár, hogy megjöjjön valami Tavaszy, nyilvánvalóan hozzá hasonlós, a létezés bugyraiból előugrasztott teremtmény, akiről még csak nem is sejti bizonyossággal, hogy kiféle, hogy vannak-e közös vonásaik; és Júliuska ezt követően nekilát majd rámolni, középre perdülő, elveszettnek hitt asztalkát terít le kétségkívül vörös, de világosság híján inkább mégis feketének tűnő, fényszította abrosszal, ahogyan egy szemfényvesztőhöz tartozó asszisztenskisasszony tenné, csupán nem oly ledér hatású öltözékben, bár nem lenne meglepő az effajta viselete sem: úgyhogy végezetül mégiscsak összeáll majd a társaság, s e folyamat akként halad, mintha valaki zsöllyéből figyelné, rezes karikájú s időnként a szeméhez emelt messzelátón keresztül, ami úgy fest, miként a sötétből fürkésző bagolyszempár: Júliuska meg merne rá esküdni. Kis barátom Ábránd nevezettel történő átültetése ide, akár valami dohos vidéki színpad szögletébe, mindenképpen új fordulatnak számít, már magában az, hogy odahagyni kényszerülven a raktár tágas és magas, hideg, túlságosan hideg, rémes termeit, e hozzá sehogyan sem illő, szinte a tyúkszemére hágó szűkösseget választotta a maga akaratán kívül, a szinte közszemlére tett zugot, ahol mozgása egyvégtében nyomon követhető, akár egy színházi komédiásé, aki épp Tavaszy végszóra történő esetleges betoppanására, degeszre tömött zsákként való behuppanására vár, ahogyan ez történni szokott az unalmas felvonások kellős közepén, még a raktárnál is mennyivel, de mennyivel kétségbeejtőbb vagy égbekiáltóbb helyen. No meg itt van még Júliuska – számára is újdonságú név, a ráosztott szereppel; korábban pusztán kialakulóban levő, minden vonatkozásban érzelmes teremtés, aki talán e sehová sem illő helyen tenne kísérletet arra, hogy föllobbant egyéniségét érvényesítse, talán éppen Kis barátom elméleti rovására, vontatva magát általa e semmirevalóként értelmezett földi pályán, egyszersmind reáakaszkodva. Hogy Kis barátom előtt nem tárult föl eddigelé valami ennél jobbnak számító terep, ez még érthető is, de hogy egy egészen más szubsztanciájú, hogy ne mondjuk, valós homoid egyed, amilyenek elképzeli magát, efféle balfogásba keveredjen, ezt nem pusztán a balszerencse teszi, hanem már valóságosan is szerencsétlenség számba megy, és aligha lehetne rá magyarázatot találni. És még Tavaszy is! Hogy Tavaszynek pontosan mi

keresnivalója lehet itt, azt végérvényesen ne firtassuk: mert lehetséges, hogy ez itt épp Tavaszynak a rendes tartózkodási helye, s itt most erőszakos behatolás történt, afféle rátelepítés egy árnyalak nyakára, valóságos túlvilági rátemetkezés az ő egyszemélyes, merőleges hátterére! És így most kénytelen lesz megtapasztalni emezek minden mizériáját, rigolyáját, leendő hosszú ünnepét kétségesnek nevezhető hovatarozásuknak, és tűrni, hogy pórusaiba tartósan bevegye magát Júliuska bőrének idegen illata, olyannyira, mintha ingükként mindketten levette magukról legalábbis bőrt cseréltek volna. Ez mindenképpen meglepetés lesz majd Tavaszyszámára, aki talán még mindig valamely messzi időben éldegélhet, háborítatlanul növesztve harcsabajuszát, amelyre ugyan semmi szüksége, úgyszólván még mi szüksége lehetne Júliuska illatosított bőrére, egyáltalán bármilyen illatra?

Kis barátom nem ezen töpreng, Kis barátom egyáltalán semmi fölött sem töpreng, nem szokása a töprengés, inkább az elmélyülés szokta örvényébe rántani, miközben vad futamokat játszik le gondolati rendszerén, hátha ráhibázhatna eközben a keresett megoldásra. Illetve mi lehetne számára az a bizonyos megoldás, az a bölcséleti talppont, amelynek jelentőségét világi félreállítottságában, úgyszólván a sarokba támasztottan a kezdetektől fogva lélekben fölmérni szándékozik? Szerep semmiképpen sem, mert hiányzik belőle a hajlam bármiféle alakításra is, híján van ennek a vénának, kiölte magából még lehetőségének látszatát is, mielőtt beérkezett volna a nagy, összezilált térségű pókhálós öblökbe, iromba szobabelsőnek megfestett vászonkulisszák hátterébe, a mély minősíthetetlenység kelléktáraiba, a külvilágban viszont helységek sorát ismerve föl, amerre valaha is megfordult, Topolyákat meg Szenttamásokat, Zentákat, Kishegyeseket és Zomborokat, nemkülönben Bajsákat, Tornyosokat és Temerineket – de most egyidejűleg mindezen a helyeken, egy árva szó nélkül, vagyis hol marad a végszó, amelyet Tavaszysz jelenése követne?

Tavaszysz azonban ezeknek a helyeknek egyikén sem fog föltűnni, a maga múlt időben feledett gazdatiszt jellemével, bizony, Kis barátom; elképzelhető, hogy rozsdás és sokszor foltozott gumijú kerékpárt hajt, vagy vékonydongájú, farolós motorkerékpárt, olyképp helyezkedve el rajta, mint aki agarat vagy struccot nyergel, és erősen verejtékezve a pusztai forráságban valamelyik félreesőnek, de legalábbis félrevezető-

nek tűnő, mindig göröngyös, bácskai dűlőúton, mert alapjában itt szeret lenni, hol máshol is szerethetne lenni egy ilyen fantom, meg hol másutt is lehetne bármi igazán a kedvére való, majd épp a Júliuska bőre! A légellenállás színtelenre fakult, kockás ingét púposra feszíti a hátán, úgy ereszkedik lefelé a lejtős úton, mint aki kocsmát keres magának, a mostani délidőhöz illően kellőképpen kihaltat, frissen föllocsolt padló-jút, olyan fekvésűt, ahol már egy hónapja formán nem történt semmi sem, vagy még régebb óta, csak arra mostanra senki sem emlékszik, és a jelenleg belátható időn belül bizonyára nem is fog lejátszódni semmi említésre méltó. Úgyhogy ennek a látképnek a közepében remegni délibábként – ilyen alkalmakat nem szokás elszalasztani, az ilyen szeltnyi érintkezési felületeket a még föloldatlan realitással, miként ha napfogyatkozás peremén haladna végig valaki, hogy erről az oldalról még javában a világosság és a fény, emitt viszont a hirtelen elsötétedés, maga pedig mintha kocsonyás, sárgás színű ragasztóba dermedve iparkodna előbbre és előbbre törtetni, s mindvégig mézként ömlene rá a gumiarábikum anyaga, hogy a rá váró átmeneti jellegű elsötétedésből mintegy borostyánkőbe foglalva kerüljön elő, immár színét változtató fénytöréstől körülremegve, de még mindegyre haladva, ahogy a szitakötő szárnya. Tehát erről a Tavaszról volna szó, aki alumínium kutyabilétát hordoz zsinigre fűzve a nyakában, mint valami érvényes dögcédulát, vagy csak egyszerűen a zsebében, és nem hajlandó tudomást venni (valójában nincs is tudomása) Júliuskáról, aki Kis barátom semmitmondó oldalán senyved a világ eme drámájában, amit megátalkodottságukban játszaniuk rendeltetett, de ha egyszer a vendégművészként hirtelen messzire vetődött, idegen tónusú kocsmái csendéletek dércsípte krizantémszíne előtt hasonlóan lila orral örökösen csak részegeskedő vagy magát legföljebb váltig ilyennek tettető Tavasz nélkül nem megy! A tökéletes, régi vágású bohém falra kent vagy falvédőre hímzett mintaképe, aminek az utóbbi időben képzelheti magát. Ha hiányzik, majd elboldogulnak egyedül is, valahogy ekként vélekedhet. De nemigen tudnak azok ketten boldogulni. Mindeddig legalábbis tapodtat sem haladtak még előbbre, Kis barátom inkább folyton csak mélakórosnak tűnő, Júliuska viszont várakozó testtartásban. Hiába is kezdik újra, valahányszor az elejéről, egyvalakinek mindig híján vannak:

ÁBRÁND: Mintha belelógna a lábam, úgy érzem. Vagy mindenestül itt heverne a lábam előtt, őstetemként. Még csak nem is csiklandoz, inkább hűvös. Sőt, kimondottan hideg. Olykor . . . Mikor? Valójában nem is ismerem ezt a szöveget.

JÚLIUSKA: Ez nincs is benne. Hogy valójában nem is ismerem . . . Csak addig van benne, hogy „Olykor” . . .

ÁBRÁND: Tudom. De nem volt türelmem végigolvasni. Különbön lehet, hogy jó szöveg. Vagyis felőlem lehet akár jó is. De lehet egészen rossz is. A lehetségesnek úgy sincsenek korlátai. Ha azt vesszük, hogy mindketten egy-egy ilyen lehetségesnek a külön-külön függvényében létezőnk . . . Miközben összefüggéstelen, pontosabban egymástól éppen függetlenedett szavakat mondunk meg intézünk egymáshoz, olyasmiket beszélünk, amiket valaki más gondolt össze helyettünk, ha egyáltalán gondolt közben valamire.

JÚLIUSKA: Hányunk helyett? Mert itt mindvégig ketten beszélünk, de a harmadik hiányzik. Nem is ismerjük a harmadikat. Szerintem még senki sem látta. Őt aztán még ennyire sem érdekelheti ez az egész, mint kettőnket. Mi legalább itt vagyunk, mintha megértünk volna arra, hogy a pusztába kiáltunk.

ÁBRÁND: Nekem például nem is ez volt az elképzelésem erről az egész kiteljesedésről. Nem tudom, hogyan kerülhetett rá sor, de valahol nagyon durván keresztülhúzták a számításaimat, az ilyesmi egyszerűen elviselhetetlen. Rettenetes helyzetbe hoztak, amely fölödsésként most ezt a szöveget kínálják cserébe, szerepként. Egy számfüles, fiktív szöveggönyvet, amelyről azt sem tudni, hogy ugyan ki és milyen megfontolásból írhatta . . . Különbön sincs szándékomban senki előtt sem mutatkozni, teljes valómban megjelenni, ugyanúgy, miképp hivatalokat sem szokásom járni. Ez az egész máris olyasformán hangzik, mint valami hivatalos szöveg vagy hivatali utasítás.

JÚLIUSKA: Kezdetől úgy tudtam, hogy a tehetségre figyelnek csupán. A szerzőnek ezért tehetségesnek kell lennie, különben kutyába sem vennék.

ÁBRÁND: Ahogy itt lógatja bele a lábát, abból ítélve . . . És ez a világítás is, a csupasz, ernyőtlen villanykörtével . . . Mi ez, ha nem utcai világítás? Valami csendes, örült éjszakán.

JÚLIUSKA: Az azért mégsem lehetséges, hogy ilyen könnyen az utcán találhassuk magunkat. Az utcát mindig is a legkülönbeknek tartották fönn, akiknek már végleg nincsen merre fordulniuk. Az utca, az valójában egy sajátságos rezervátum.

ÁBRÁND: Ez most benne van a szövegben, vagy csak úgy, kötetlenül van mondva? Igaz, legalább egyszer már mindent leírtak a világon, valahol, valamely nyelven, mindent apróra átgondoltak, és csak akkor következünk mi, akiknek az egész egyszeriben újdonságszámba megy, sőt, megkísérel hatással lenni ránk.

JÚLIUSKA: Ide figyeljen, maga! Azt azért nem hiszem, hogy azzal a céllal gyűrték ide, akárkik is tették, hogy bölceleti vélelmeit fejtegesse. Lehet, hogy a korábbi helye megfelelt erre a célra, de itt most egészen másba csöppent. Itt megadott témára kell beszélnie, nem lehet csak úgy összevissza.

ÁBRÁND: Mértéken felül tartom magamat a leírt szöveghez, már amennyire így, olvasatlanul, el tudom képzelni. Még a beleéléssel is próbálkozom, érthetetlen, hogy ez egyáltalán nem érződik a hangomon. Talán azért, mert oly ritkán szoktam beszélni, hogy a hangom egészen gépiessé uniformizálódhatott. A néma párbeszéd nemigen fejlesztheti a szónokiasságot . . . Az ember nem vet fel önmagának szenvedélyes, szónoki kérdéseket. Ha legalább valaki sűgő lenne a fülem közelében, hogy pontról pontra kisegítsen ebben az akadozó mondanivalómban.

JÚLIUSKA: Azért mégis valami célja lehet annak, hogy itt találtuk magunkat, így, ketten. Nem képzelhető, hogy mindig minden a végtelenségig csupa tévedés legyen. Valahol úgyszólván véget érnek a tévedések, a véletlen játékaik, és kezdetét veszi az igazi játék. Erre is gondolnia kellene.

ÁBRÁND: Épp azt teszem. Amint egyáltalán rögtönzésre adtam a fejemet, a lelkem mélyéből ezt teszem, magamra kényszerítem a másvalaki által indukált helyzetet, amelyhez azonban aligha van közöm. Hogy ezen függeszkedjem, miként ha trapézon lógnék, ahonnan bármely pillanatban várható a lezuhanásom, habár az egész csak merő formalitás: ugyanis kívül esek a nehézkedési erőnek, nem ehhez vagyok méretezve. Inkább vagyok megadott irodalmi példa, bármely más, lényeginek tekinthető szerepben elképzelhetetlen. Lehetetlen engem itt táncba kény-

szeríteni, ahol magam vagyok a központi egyéniség, a nap csak az én árnyékomat nem mutatja.

Júliuskának végül tudomásul kell vennie a nemláthatóságnak ezt a magas szinten kiteljesedő drámai színvonalát, hogy a közöttük – közte és játékbábu jelenségű Kis barátom lehangoltsága között – lefolyt párbeszédnek mintha csupán ő maga lett volna az egyedüli aktora, amaz pedig, akinek válaszolgatott, pusztá visszhangzás és képzelődés, amelyet valaki legföljebb a naplójába írhatna bele, kék színű vegyíróval, mert mi mással vezethetnék manapság a naplót, és kapkodó folyóírással; Júliuska itt partra van téve, érezhetően beleillesztve a maga sajátos korába, amelyben, úgy érzi, fölnőtt, felnőtte lett, annak tekinti magát, és csak elnyomva él benne a gondolat, hogy a valóságban lehetetlen elfogadható felnőtte válni, keresve sem találni igazi felnötteket, valamiféle soha el nem ismert, szakadatlan gerillaharc folyik a gyermeki öröklétért, s ezt az állapotot mindenütt elkeserítő fölényességgel kezelik, senki sem hajlandó tudomásul venni a valós helyzetet. Pedig egyszerű lenne, ha a világ végleges gyermekkora következne, miként a sejtések alapján következik is, nem a kiskorúság időszaka, hanem igazi, felszabadult gyermekkora, amelyet mindenki úgy tölt el, ahogyan kedve tartja. Ez a teljes utópia, és ebből kell csupán valamennyit engedni, és a dolgok előbb-utóbb a helyükre fognak rázódni, semmibe véve a hatalmas méretű kényszerítő gépezeteket és az állítólag leáldozó hatalmak zsoldosszervezeteit. Júliuska naivitása tehát gyermeki, és ha nem kifejezetten, de szinte az éretlenségig gyermeces. Különben is miért nem férfiakon jár az esze, valós, durva és szőrös, rengő léptű férfiakon, akik nem szellemalakokként tengnek-lengnek egy, csupán általuk jobbnak vagy ismertnek talált, nem is létező világban, amelyet semmiből sem áll letörölni, akár a krétával írott írást a tábla lapjáról.

Végül ezt sikerül a jelen időből mint eszmét vagy megszállottságot kimaradni, vagy inkább semmiként belemaradni a levegőbe, habár a feltételezések szerint, csodák csodájára, mintha ott is lakoznának valakik, mint valami áttört, halvány szirmú csipke mintázatára körvonala-zottan, itt feledett gobelinek rejtekeiben, afféle magukat befészkelte rossz ómen gyanánt, kitartva véleményük mellett, ami egyáltalán nem jó, sőt, ha lehet így fogalmazni, kifejezetten rossz, a kedvük pedig mennyire morózus! Ilyen kedvvel már nem lehet valami messzire jutni,

valahol itt lehet a végállomás, ahol majd le kell szállniuk, mintha hiába mentek volna velük eddig a vonatok, mert a viteldíjból sem futja tovább: tartósabb szállás után kell nézniük, legalább bezsúfolódniuk valami menedékhelyre, régimódi gazdasszonnyal, amilyent Tavasz is tarthat valahol az isten háta mögött, annyira szent életűt, mint aki régebben papoknál szolgált, és tőle telhetően még zarándokutakra is járt. De hát mióta nem mennek már a zarándokvonatok!

Ennek az elült vonatkattogásnak a hangjára szorítja most szinte elkeseredetten tenyerét a fülére az itt, ugye, már javában tartó este partjára vetődött Tavasz, s mintegy jeleként a benne gyakorta még mindig föl-fölötölő, korábbi társasági hajlamainak, végül mégiscsak oda-szerénykedik a világ hosszú kísértetasztalához, teljességében átérezve azt a fagyos léghőmérsékletet (emellett a nőknek, mint könnyűvérű egyedeknek az itteni mindenkori mellőzését intonáló hangsúlyt), még abból az időből, amikor mindkét kezén kisujjának körmét hosszúra növesztette, ezzel operált, vonta magára és hívta föl a figyelmet, miként egy valódi külön, tüntetve ezekkel a vámpírkörmeivel, s mint sírmélyi jelenség, viszolygást váltva ki, pedig hite szerint imponálni akart velük, hogy majd divatot teremt és követőkre talál, de, persze, soha nem talált, csak értetlen pillantásukat látta, anélkül, hogy bármi megjegyzést is tettek volna. Körbetekintve e régi társaságán, akár valami titkos páholy lassanként feledésbe merülő, fényképként a síkba merevülő tagjain, a hely szellemét kutatva közöttük, fürkészszerűen egyre valami utolérhetetlent – idővel rá kell döbbsennie, hogy mindez akár múlt időben is történhetne vele, sőt, példátlan módon immár történik is: a mennyire elévült gondolataikat és mondandójukat tán szóról szóra ismeri, akár csak körülményeik alakulását, mintha máris azt venné számba, ki hogyan és miként végezte közülük, akár a genius loci elakadt szarkacserregése, és most egyszeriben innen lehet e berekedt csönd. Mintha azonban máris fájlalná, hogy e helyszínen fölébredt benne a más emlékek utáni vágy, mintha egészen más emlékekre vágyott volna, ahogyan vágyott is, hiába nem hatott egy cseppet sem érzélgősnek, itt mégis tetten érte valami, ami mintha a bőréből szándékozná kiugratni, hogy égnek meredő hajjal meneküljön a kényelmetlen emlékezet e tett helyéről, futtában még a kerékpár pedálját is elvétele lábával. Azok pedig maradnak ott, ültő

helyükben és továbbra is szótlanul, végleg elborult vagy csak elmerengő képpel talán föl sem figyelve távozására, belemélyedve önmaguk látszólag immár mit sem érő dolgába, közletről sem hevülékeny vérmérséklettel, inkább végleg, mint gonosz hegedű, lehangolódott és éterivé lett szív működéssel, hogy ezzel kapcsolatban már a kérdés is szinte csodálatra méltónak tűnhetne: vajon legbelül mi éltetheti őket?

Szóval, azzal az égnel meredő, sörteszálú hajjal és a sötétben futtában az orrára illesztett, fémkeretű pápaszemmel, mint aki épp olvasáshoz készülődne, ám ebben régi démonai hirtelen megzavarták, úgyhogy semmiféle nyomtatványt nem is tart a kezében, hanem valami szellem-szövegen lovagol: közönséges vesszőparipa, kérném szépen, amelyen még senki sem jutott valami messzire; legföljebb a falusias jellegű utcára kanyarodhatna ki lóhalálában, mint titkon újra edző, egykor dicső napokat látott futóbajnok, habár az utóbbi években mintha csak most figyelne föl erre, mennyire elvékonyodtak alatta lábszárai, akárha gólyalábakon futna, kész csoda, hogy össze nem roppannak testsúlyának nyomása alatt. Tehát nyakába kapva az esti terepet, azt a csupasz villanykörtével hiányosan megvilágított utcát, amelynek létezéséről az imént már Ábránd és Júliuska is szót ejtett, denevérek szárnyaként pormacskák közt csapongó szavakkal, kettejük ez idő szerinti, tettetett rejtekében – ő meg, akár egy futóbolond, csak még visszalohol eldölt kerékpárjáért, miként ha testi tartozéka lenne, levált rudimentuma, egy érző szerve, amely fektében már valamennyit odébb is mászott az egyenetlen talajon, mind lassabban forgó kerekeivel segítve magát, s Tavaszynak az idő szűke miatt meg sem fordul a fejében, hogy ezen voltaképpen csodálkoznia kellene. A régi társaság pedig megül a szokott helyén, még csak olyasmire emlékeztető mozdulatot sem tesz egyikük sem, mintha a kalapjáért nyúlna: időzik csak tovább, végeérhetetlenül, történelmileg elfeledtetve magát, beéve, valósággal berágva jelenségét a háttérbe, a túlteljesített időbe, személyükben olyan egyének módján, akik már véghezvitték jelentősnek mondható tetteiket, vagy még mindig azon méláznak, miféle jelentősége is lehetett az általuk nevezetesnek tartott tetteiknek? – Ők voltak azok, akik a maguk egybehangzó megállapítása szerint mindvégig állták a sarat, és miként látható is volt még az imént, nem merültek el benne, nem fúltak bele, még géppisztollyal

sem sikerült senkinek sem levakarni őket, megmaradtak lelkiviláguk örök bérlőiként.

Tehát félig-meddig ennek az örökös bérleménynek az alvadékonnyá vált hatása alatt, immár árnyalaknak tetszve, belemerülni egy, a szűkös sötétség alatt tenyésző utca ellengő képzetébe, amely jelenlegi megnevezéssel vagy a *tavaszi* Május 1-je, vagy inkább a sokkalta ide illőbb, őszi és hervatagabb hangulatú November 29-e címet viseli – az utca-táblákról mostanra egészen lekopott az egykor tartósnak szánt festés, és fémlemezüket is kikezdte a rozsdá –, és ekképpen jutni föl a kitárulkozott hazátlanság lehetséges csúcsára, ami Tavasz számára mégis többet jelenthet pillanatnyi állapotnál, mivel ez már-már elmeállapotával azonos, ez az utcák sarkán a falra föl vitt és a meszelések során végigcsorgatott, magas korrózió: ha másért nem is, hát ezért már mindenképpen megérte élni, az avíttság e kitartó fokán vagy szintjén való tovaszüremlésért, ahogy látomás enyészne el. Ám hogy igazából is beleélhesse magát üvegszilánkokon járó látomás jellegébe, abban több irányból is akadályozva van: először is jelentős mértékben gátolja elgondolásait korpulens mivolta, melynek folytán legfőljebb testes kísértet válhatna belőle, ha errefelé egyáltalán vannak testességükkel tüntető kísértetek, mindenkor kaphatók a dühöngésre, tombolásra és a gonoszkodásra, a sötét őrzöngésekre, hirtelen támadó szélvészhez foghatóakra, amilyeneket a természetben csak nagy ritkán ha tapasztalni; ezzel szemben ő meggondolt, szelíd, tartózkodó, szinte visszahúzódóan méltóság-teljes minőségben kívánna mutatkozni, amilyené magasztosabb környezetek képezik ki és alakítják a közjük tartozókat, és még életük is egyvégtében valami másnak a szakadatlan idegenkedő alakítása, némi rosszmájúsággal azt is mondhatnánk, hogy nagyképű utánzása, úgyszólván a saját igazi kvalitásaik és indulataik elpalástolása: „Más vagyok, mint aminek gondolsz!” Hogy ez a számára mennyiben lehetne véghezvihető, hogy valahová, egyelőre még el sem gondolt helyre vonzó és titokzatos, magabiztos egyéniségként fokról fokra bevehesse, lassanként beépíthesse magát, mint aki egyszerűen *megkerült* vagy *előkerült* valahonnan, az évszázad eseményeinek letarolt térségeiből, régi vagy még régebbi emigránsként, kőkemény bujdosóként, kiebrudalt disszidensként vagy valamikori körözött spionként, nyoma veszett szökevényként, a szerb háborúban rég elkallódott hadifogolyként, balkáni geno-

cídiumok tanújaként, koronatanújaként, vagy egyenesen a Nemzetközi Vöröskereszt nyilvántartásából kiásott vértanúként, úgyhogy most itt van, a megszolgált, újdonaúj papírokkal, új és imponáló személyazonossággal, de lelkében azért még mindig az a valamikori, akire emlékeznek, ha egyáltalán akadna még valaki, aki emlékezhetne rá, lévén teljes valójában a modern, semmi folyamatba be nem sorolható, mögöttes idők terméke, akinek okmányai azonban jóval a 2000. éven túl is érvényes hatályúak.

Érdemes-e egy ilyen kerékpározó medvének a sötétedés beállta után ily alaposan félrecsapnia a mindenkori fantáziáját, hogy jómaga is meglepődjön tőle, hogy burkoltan miféle affinitások lepték el és szállták meg mindedig üresnek ható tudatát: az önmaga megszállott átalakításának ez a föltornyosuló és idültté váló reménytelen szándéka, a más-hová való odamásolódás és illeszkedés elérésének e kimagasló foka, pedig eszében eddig jobbára a meghasonlott szeretők és a vidéki helységekből való, bomlott házasságú nők pucér altestű szertelenkedései játszódtak le, túl nagy garral történő, heves összefekvések sodrása és az ezekhez méltó lábak köze, duzzadónak vélt keblek, meg az ilyenkor fölcsapó, ám jószerével mindig inkább csak fölidézettnek számító, egykori érzelmek, amikor még érzelmek is léteztek, melyeknek mindenkor titkolt szomorúság a végük, mind megrögzöttebbé váló kiábrándulás, csak hogy miből, talán a múltékony alakváltásokból, amelyek sohasem bizonyulnak tartósnak, inkább csak meghatóan bevégzettnek, derékba törtnek, mindörökre ugyanazokkal az öltésekkel beszegett, magányos horizontúnak. Erre a horizontra telepedett most rá valamiféle bánat, amely egykori folyamatok érvénytelenségét vonszolta végig maga után, csupa düledéket, amely alól a résztvevőknek majd tetemes és derekas erőfeszítésükbe kerül kiszabadulni, miként nemiségük tévesnek talált fogdájából, miféle létet alapozva meg ezzel a maguk számára, és máris micsoda fergetegesen fölhangolt kedvű, frenetikus jövendőt, amelyet nem lesz mód egyszerűen faképnél hagyni.

No de hogy ekkora pojácát, példátlanul kétesnek talált, egykori szeretőt! Csak így, az útfélen, mintha nyomban akaratlanul is a nyakára hághatna valaki, tévedésből arrafelé járó, vagy azonnal elgázolhatja egy robosztus, elkóborolt jármű ebben az általános elsötétítésben: hát nem éppen ezt akarja? Ott pusztulni egy kész semmiben, ahogyan véleménye szerint meg

is érdemli, azaz hogy minek is kellene lennie tulajdonképpen ennek a semminek, akárhol is húzódjon a határa . . . Amikor minden valós lesz, és épp ezért egyben kifejezetten ördögi is, túljutva fölfoghatósága korlátain, amikor váratlanul érvényesülni kezd a pusztta tények befolyása, mintha ez egymagában képes lenne bárminek is az irányítására.

Hogy Tavasztyt mégsem kellett volna annyira komolyan venni, ahogyan Júliuska és Kis barátom tette, voltaképpen hiányolniuk nem kellett volna – ebben Júliuska volt az elszántabb, Kis barátom ugyanis nem volt híve semmiféle kiegészülésnek sem, eleve birtokosa lévén egy csonkábbnak felfogható teljességnek, ami számos tekintetben töredékes volt ugyan, ám az ő szempontjából mindenképpen kerek egésznek számított –, mert Tavasztyt valahonnan való hiányzásának e tudata, annak fölemlített lehetősége, hogy ővele valami híjjával lehet, jószerével megbabonázhatta, nyomban visszanyert fontosságot kezdett tulajdonítani fantázialétének, és mi lehetne rosszabb egy lábra kapott idegen fantáziánál? Eddig azonban nem jutott el Júliuska és Kis barátom eszmemenete, előbb fogytak ki a szóból és fáradtak el a megterheltségtől, ami az általuk használt kifejezések hosszas megválogatása nyomán szakadt rájuk: inkább tartották volna magukat az eredetileg adott szöveghez, egy ideig még lebegtetve a semleges térben eszményire preparált alakjukat!